

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö (Lausuntopalvelu)
Diaarinumero AI FI 51/2026
Päivämäärä 27.8.2026

Amnesty International Suomen osasto
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 8562 0600
E: amnesty@amnesty.fi
W: amnesty.fi

Lausunto Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Amnesty pitää myönteisenä, että kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu etenee ja että Suomi ryhtyy toimeenpanemaan EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteita. Amnesty korostaa, että luontokato, ekosysteemien köyhtyminen ja ilmastonmuutos ovat toisiinsa kytkeytyviä kriisejä, joiden vaikutukset vaarantavat lukuisien keskeisten ihmisoikeuksien toteutumisen. Siksi kunnianhimoiset ja vaikuttavat toimet luontokadon pysäyttämiseksi ja ekosysteemien ennallistamiseksi eivät ole ainoastaan ympäristöpoliittinen välttämättömyys, vaan myös osa valtion velvollisuutta turvata ihmisoikeuksien toteutuminen nykyisille ja tuleville sukupolville.

Ennallistaminen vahvistaa ekosysteemien toimintakykyä, tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista sekä edistää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Koska luonnon palautuminen on usein hidasta, on toimien käynnistäminen viivytyksettä erityisen tärkeää. Kunnianhimoiset ja oikea-aikaiset ennallistamistoimet ovat yksi edellytys sille, että turvaamme puhtaan ja terveellisen ympäristön myös tuleville sukupolville.

Tätä taustaa vasten Amnesty pitää kuitenkin valitettavana, että suunnitelmassa käytetään ennallistamisasetuksen joustoja, asetetaan joissakin tapauksissa asetuksen tavoitteita alhaisempia tavoitteita sekä perustellaan tavoitetason alentamista kustannuksilla ja resurssirajoitteilla. Tämä antaa vaikutelman, että ennallistamissuunnitelmassa ei tavoitella mahdollisimman vaikuttavia ja tiedeperustaisia toimia, vaan korostetaan esimerkiksi lyhyen tähtäimen kustannussäästöjä. Amnesty korostaa, että luonnon ennallistamista koskevan päätöksenteon tulee perustua parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon eikä tiedeperustaisuudesta tulisi tinkiä esimerkiksi taloudellisten näkökohtien nojalla.

Kansainväliset ihmisoikeuselimet ovat toistuvasti korostaneet valtioiden velvollisuutta hyödyntää tieteellistä näyttöä ympäristö- ja ilmastoriskien arvioinnissa sekä toteuttaa niiden perusteella tehokkaita toimia ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on viimeaikaisessa oikeuskäytännössään korostanut tietoperusteisen päätöksenteon merkitystä osana valtioiden ihmisoikeusvelvoitteita ympäristö- ja ilmastokysymyksissä (esim. *Verein KlimaSeniorinnen v. Switzerland* -ratkaisu 2024)

Esimerkiksi ennallistamissuunnitelmassa käytetyn vuoden 1995 viitealan tiedeperustaisuutta voi arvioida kriittisesti. Useat Suomen luontotyypit olivat jo tuolloin merkittävästi heikentyneitä, minkä vuoksi vuoden 1995 tilanteeseen perustuva suotuista viiteala ei välttämättä kuvaa ekologisesti kestävästä tai luontokadon pysäyttämisen kannalta riittävää tavoitetasoa. (esim. Developing Finland's nature restoration plan. A midterm assessment. RestoreNature coalition 2005). Tiedeperustaisuuden näkökulmasta voi myös kritisoida sitä, että vaikka tiedepaneelit katsoivat nimenomaisesti, että vanhat ja luonnontilaiset metsät kuuluvat elinympäristöihin, joiden suojelu ja ennallistaminen tulisi priorisoida nopeasti, ennallistamissuunnitelman luonnoksessa metsäekosysteemejä koskeva osuus on yksi suunnitelman keskeneräisimpiä osia ja luonnonmetsien pinta-alat, tavoitteet ja määrittelyt on jätetty myöhempien neuvottelujen ja jatkovalmistelun varaan. (vrt. Tiedepaneelien viestejä kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun, helmikuu 2025)

Suunnitelman yhteenvedossa valmisteluprosessin osallistamisesta raportoidaan laajasti, mutta toimeenpanon aikaisista pysyivistä osallistumisrakenteista, kansalaisten vaikutusmahdollisuuksista tai ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta on varsin vähän sisältöä. Amnesty korostaa, että osallistumisen tulee olla jatkuva osa suunnitelman toimeenpanoa ja paikallista suunnittelua, eikä rajoittua vain valmisteluvaiheeseen kuulemista. Osallistumisen merkitystä ovat korostaneet myös tiedepaneelit lausunnossaan (Tiedepaneelien viestejä kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun, helmikuu 2025)

Luonnos kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi tunnistaa luonnon monimuotoisuuden tilan sekä terveyden ja hyvinvoinnin välisiä yhteyksiä, ja lukuisilla suunnitelman toimenpiteillä on nähtävissä myös ihmisoikeusnäkökulmasta myönteisiä vaikutuksia. Suunnitelma ei kuitenkaan tarkastele ennallistamista ihmisoikeusnäkökulmasta eikä esimerkiksi arvioi, vastaavatko ehdotetut tavoitteet ja toimenpiteet sitä kunnianhimon tasoa, joihin kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja ihmisoikeustuomioistuinten päätökset valtioita velvoittavat. Suunnitelmaa olisikin mahdollista vahvistaa lisäämällä siihen ihmisoikeuskehys ja selkeä viittaus kansainvälisiin velvoitteisiin. Myös suunnitelman vaikutuksia olisi tulisi arvioida perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta ja huomioiden osallistumis- ja tiedonsaantioikeuksien toteutuminen.